

Aan de initiatiefnemers Wet Huis voor Klokkenluiders, de Leden Dr. A.A.G.M. van Raak, Mr. H. Fokke, Dr. A.G. Schouw, Drs. L.J.G. Voortman, Drs. G.J.M. Segers, Mevr. E. Ouwehand en Drs. N.P.M. Klein

Betreft: **Novelle 'Huis voor Klokkenluiders'**

Amsterdam, 6 oktober 2014

Geachte Leden van de Tweede Kamer,

Graag vraagt Transparency International Nederland (TI-NL)¹ uw aandacht voor het volgende.

"If you must sin, sin against God, not against the bureaucracy. God may forgive you, but the bureaucracy never will!"

— U.S. Admiral Hyman Rickover

De aangekondigde novelle biedt nieuwe kansen. Wederom wil TI-NL blij geven van haar steun voor het treffen van een goede regeling met betrekking tot het melden van misstanden en het beschermen van degenen die de melding doen over zowel de overheid als de private sector. Wij zouden het erg op prijs stellen hierover met u van gedachten te wisselen.

Hieronder zetten wij alvast onze belangrijkste punten uiteen.

Uitgangspunt wet: melden is een uiting van loyaliteit

De wet(sgeschiedenis) zou uiting moeten geven aan de gedachte dat intern melden een daad is van loyaliteit aan de werkgever. Ook het nadien extern melden is in het algemeen in dezelfde geest gedaan en verdient een betere bescherming. Graag wijzen wij op de Zwitserse wetgeving die doordrongen is van de gedachte dat melden een uiting is van loyaliteit. Een andere gedachte is de oude ideeënbus, in vriendelijk rood aan de wand van de kantine.

Wettelijke verankering

De wet dient duidelijk verankerd te worden in het huidige wettenstelsel. Niet alleen dient bijvoorbeeld helder te zijn op welke wijze de wet ingrijpt op de Algemene wet bestuursrecht, maar ook op het strafrecht, het strafprocesrecht (in het bijzonder de toepasselijkheid van artikel 162 Sv) en het burgerlijk (arbeids)recht.

Bescherming bonafide melder en beklagde organisatie

Voor TI-NL is een goede bescherming van alle melders het meest urgent. Daarbij is het uitgangspunt dat intern melden de voorkeur geniet. Mits verantwoordelijk wordt gemeld, dient – onafhankelijk van de route – de melder effectieve bescherming te genieten. Niet alleen de melder die 'aanbelt' bij het 'Huis', maar alle bonafide melders dienen beschermd te worden.

¹ TI is een wereldwijd gerenommeerde organisatie die zich bezighoudt met onderzoek naar en het voorkomen van corruptie in de brede zin van het woord (www.transparency.org en www.transparency.nl).

Verder moet er een juiste balans getroffen worden tussen de bescherming van de melders en bescherming van de organisatie en de functionarissen waarover geklaagd wordt (met name de beginselen van *nemo tenetur* en de onschuldpresumptie).

Anonimiteit

Bij wijze van uitzondering moet anoniem melden mogelijk zijn. Deze anonimiteit moet in alle fasen van het melden kunnen worden gegarandeerd. De melder moet regie hebben over de vraag of hij anoniem wil blijven.

Scheiding advies/ondersteuning en onderzoek

Het strikt scheiden van advies/ondersteuning van melders en onderzoek naar misstanden in twee verschillende organisaties, is de meest gewenste oplossing om onafhankelijkheid en vertrouwelijkheid van advies te garanderen. Ook andere onduidelijkheden, onjuiste percepties bij mogelijke melders van misstanden en mogelijke organisatorische vervlechtingen worden op die manier voorkomen. Een "Chinese muur" is niet genoeg. Het huidige Adviespunt zou daarom in het nieuwe stelsel als onafhankelijke instantie moeten worden ingepast. Dit Adviespunt kan er vervolgens voor zorgen dat de melding bij de onderzoeksinstantie terechtkomt.

Onderzoek moet op een uiterst professionele en onafhankelijke wijze geschieden. Daarbij moet goed rekening worden gehouden met de verschillen tussen overheid, bedrijfsleven en maatschappelijk middenveld. De onderzoeksinstantie moet voldoende bevoegdheden hebben om haar taak naar behoren uit te oefenen. Indien het onderzoek wordt verricht door een andere instantie dan dient wettelijk te zijn geregeld wie het toezicht op de uitvoering en de voortgang heeft.

Scheiding Publiek/Privaat

Er zijn problemen met de samenloop en het door elkaar halen van publiekrechtelijke en privaatrechtelijke regels. Het scheiden van de twee rechtsgebieden lost dit probleem op. Wij steunen een separate meldingsinstantie in de private sector en in het bijzonder de oprichting van de Onderzoeksraad Integriteit Marktsector waarover tussen de sociale partners in de Stichting van de Arbeid overeenstemming is bereikt, mits die een stevige wettelijke verankering krijgt.

Reikwijdte bescherming

Uitgangspunt dient te zijn dat schade wordt voorkomen door arbeidsrechtelijke bescherming tegen ontslag. Tevens moet de bescherming zich richten op vormen van pesterijen, intimidatie en buitensluiting. Mocht het onvermijdelijk zijn dat schade bij (bonafide) melders optreedt, dan dient de werkgever verplicht te worden een passende vergoeding te bieden. De onderzoeksinstantie zou de bevoegdheid moeten krijgen deze vast te stellen, waarna er bestuursrechtelijke rechtsbescherming mogelijk is voor zowel de melder als de werkgever.

Graag gaat TI-NL het gesprek aan met het doel om transparantie en integriteit in Nederland duurzaam te bevorderen.

Hoogachtend,

mr. P. Arlman

Voorzitter TI-NL

CC: minister dr. R.H.A. Plasterk, Prof. dr. R.A. Koole (Eerste Kamer), mr. dr. L. Schut (senior adviseur Adviespunt Klokkenluiders) en mevr. H. de Jong (directeur Adviespunt Klokkenluiders)

Transparency International Nederland

I: www.transparency.nl ~ E: communication@transparency.nl

ANBI: RSIN/fiscaal nummer 814129705 | KvK Amsterdam nr. 34127809

Rekeningnummer: NL42 RABO 0350 0725 90 (Rabobank Vlietstreek-Zoetermeer)